

дівані або такі, що перевищують допустимі межі зовнішні дії (агресивний вплив середовища; зношення, старіння устаткування) тощо. Безпекова складова організації виробництва на підприємствах електроенергетики виявляється у дотриманні спеціальних режимів роботи обладнання, технічна складність роботи якого обумовлює необхідність регулярних ремонтних робіт, які, окрім високої затратності, потребують належного планування графіку роботи підприємства у зазначений період [1]. Тому особливості функціонування підприємств електроенергетики вимагають розроблення відповідного інструментарію підвищення ефективності їх діяльності із урахуванням специфіки роботи.

Список використаних джерел:

1. Бірюков Є.І. Ключові особливості функціонування підприємств електроенергетики та їх класифікаційні ознаки. *Агросвіт*. № 21. 2019. С. 114-118. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/21_2019.pdf
2. Бондаренко Є.А., Вишневський С.Я., Бондаренко А.Є. Сучасний стан електротравматизму в енергетичній галузі. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2021. № 3. С. 18-22. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2621/2481>

УДК 331.482.084.62:378.1

КОГНІТИВНА ГНУЧКІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА SOFT SKILL У ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Руденко Ю.В.

Шароватова О.П., к. пед. н., доцент, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

Національний університет цивільного захисту України

В умовах мінливого сьогодення, щоб успішно працювати у стабільній компанії, слід володіти не лише фаховими знаннями, а й комплексом гнучких навичок - soft skills.

До таких особистісних характеристик належать ділове спілкування; клієнтоцентричність; комунікація, управління командою, проектом, процесом; креативне мислення; критичне мислення; наставництво/менторинг; презентація та ораторське мистецтво; вирішення проблем та прийняття рішень; системне мислення; стрес-менеджмент; управління ресурсами; цілепокладання; емоційний інтелект, когнітивна гнучкість тощо [1].

Когнітивна гнучкість чи гнучкість розуму визначена як здатність мозку адаптувати нашу поведінку та мислення до швидко змінюваних чи несподіваних ситуацій, на кшталт нещасного випадку, надзвичайної ситуації, кризової ситуації у разі розгортання воєнних дій тощо. Якщо ж під когнітивною гнучкі-

стю мається на увазі здатність особистості адаптуватися до нових умов чи обставин, то когнітивна зміна – це процес, за допомогою якого вона адаптується до тих умов чи обставин, що раптом склались.

Когнітивна гнучкість є однією з основних здібностей у процесі навчання, а також частиною процесів, які називаються виконавчими функціями. Виконавчі функції мають вирішальне значення для успіху та розвитку не лише у навчанні, а й у професійній сфері та повсякденному житті. Це дозволяє формулювати цілі, будувати та здійснювати плани, контролювати та коригувати дії, орієнтуючись на результат [2].

Висока когнітивна гнучкість дозволяє особистості швидко адаптуватися до змін навколишнього середовища; допомагає витримати зміни, які можуть виникнути у процесі вирішення проблем чи виконання завдань, що дозволяє бачити альтернативи; особистість з гарною когнітивною гнучкістю з легкістю переходять від одного виду діяльності до іншого і знає, як правильно поводитися у будь-якій ситуації; вона може побачити кілька вимірів однієї й тієї ж реальності, оцінити ситуацію з різних точок зору та встановити приховані зв'язки, що надасть змогу знайти кілька розв'язків однієї проблеми; фахівці з розумовою гнучкістю краще переносять зміни у планах, їм легше поставити себе на місце іншої людини та досягти спільних домовленостей; також когнітивна гнучкість пов'язана із рівнем розвитку інтелекту, мислення та вмінням людини знайти гнучкий та ефективний підхід до вирішення неочікуваних ситуацій і нестандартних проблем.

Висока когнітивна гнучкість дозволяє враховувати інші переконання, цінності, ідеї або способи мислення, допомагаючи розуміти думку інших людей і оцінювати інші варіанти, крім своїх власних. Тож, когнітивна гнучкість виявляється тісно пов'язаною з емпатією та способом соціальної взаємодії, що є важливими характеристиками у професійній діяльності фахівців з охорони праці. Когнітивна гнучкість дозволяє у більш менш несподіваних ситуаціях подумки перебрати ряд альтернативних варіантів й обрати найбільш ефективний або оптимальний з них.

Якщо звичні плани порушені під впливом несподіваної ситуації, то, завдяки когнітивній гнучкості, особистість зможе знайти кілька альтернативних варіантів, використовуючи ті самі здібності при прийнятті рішення: досвід, очікування, мотивацію, знання та емоції [2]. Тобто, виходячи з обставин, фахівець знайде можливі шляхи вирішення несподіваної проблеми.

Отже, когнітивна гнучкість відіграє значну роль у здатності вирішувати складні нестандартні завдання, що є дуже важливим в умовах розвитку сучасного суспільства ризику. Вона допомагає мислити критично, оцінюючи ризики, обирати стратегію, якій повинно слідувати, щоб адаптуватися до обставин, що виникають, і при цьому забезпечити себе і оточення – власне й критичне. Можливість отримувати інформацію з навколишнього середовища та гнучко реагувати на неї, коригуючи поведінку відповідно до змін та вимог ситуації,

виявляється важливим підґрунтям розвитку ризикорієнтованого мислення, наявність якого стає дедалі нагальною потребою і метою системи підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти спеціальності «Цивільна безпека», зокрема при забезпеченні освітніх програм «Охорона праці».

Суттєвим фактором у реалізації такої важливості стає відповідно побудований процес навчання майбутніх фахівців, що відповідатимуть вимогам і запитам сучасного суспільства і потребам ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Самая большая подборка по прокачке soft skills. Хватит на всю жизнь. URL: <https://vc.ru/education/101011-samaya-bolshaya-podborka-po-prokachke-soft-skills-hvatit-na-vsyu-zhizn>.
2. What is Cognitive Shifting? URL: <https://www.cognifit.com/ru/science/cognitive-skills/shifting>.

УДК 613.6

СТВОРЕННЯ РІВНИХ ПРАВ НА РИНКУ ПРАЦІ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ЯК ОДИН З ПРІОРІТЕТНИХ НАПРЯМКІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Полодюк О.В.

Станіславчук О.В., к.т.н., доцент, доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Станом на перше січня 2021 року в Україні налічувалося 3 мільйони людей з інвалідністю. Однак після повномасштабного вторгнення російської федерації ця кількість значно зросла і ще буде зростати.

Інвалідність отримують військові, волонтери, медики, працівники комунальних та енергетичних служб, працівники ДСНС, а також велика кількість цивільного населення. Усі ці люди, як вже зараз, так і в майбутньому не повинні опинитися за межею соціального життя, а тому повинні мати не тільки соціальний захист, а й можливість працевлаштування у належних умовах праці.

Дискримінація осіб з інвалідністю, відповідно до законодавства України, забороняється, у тому числі й під час реалізації ними права на працю. Саме тому особи з інвалідністю потребують створення належних умов праці та справедливого соціального захисту для того, щоб успішно інтегруватися та комунікувати в суспільстві.

Статтею 18 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» передбачено, що підприємства, установи, організації,